

RAPORT
z wizyty studyjnej w Muzeum Śląskim w Katowicach
Dominika Oglaska

DATA WIZYTY

15.12.2024 r.

PEŁNA NAZWA INSTYTUCJI (PL i ENG)

Muzeum Śląskie w Katowicach / The Silesian Museum in Katowice

LOKALIZACJA

ul. Tadeusza Dobrowolskiego 1, 40-205 Katowice

ROK ZAŁOŻENIA

Zostało powołane do życia uchwałą Sejmu Śląskiego z 23 stycznia 1929 i działało do wybuchu II wojny światowej w 1939. Restytuowane w 1984, w 2006 wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów. W 2015 instytucja uzyskała nową, docelową siedzibę.

FINANSOWANIE PLACÓWKI

Placówka jest współprowadzona przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

WYSTAWY STAŁE

Wystawy stałe są usytuowane w budynku głównym na różnych poziomach oraz w budynku Stolarsni.

W foyer budynku głównego, na poziomie -2 na jednej ze ścian znajduje się plan budynku, stanowisko ochrony oraz kasy muzeum.

Wystawa znajdująca się na poziomie - 2 została zaprojektowana tak, by płynnie przechodziło się z wystawy stałej do wystaw czasowych. Każda z wystaw posiada tablice informacyjne z opisem, źródłem dofinansowania oraz zespołem, który zrealizował wystawę.

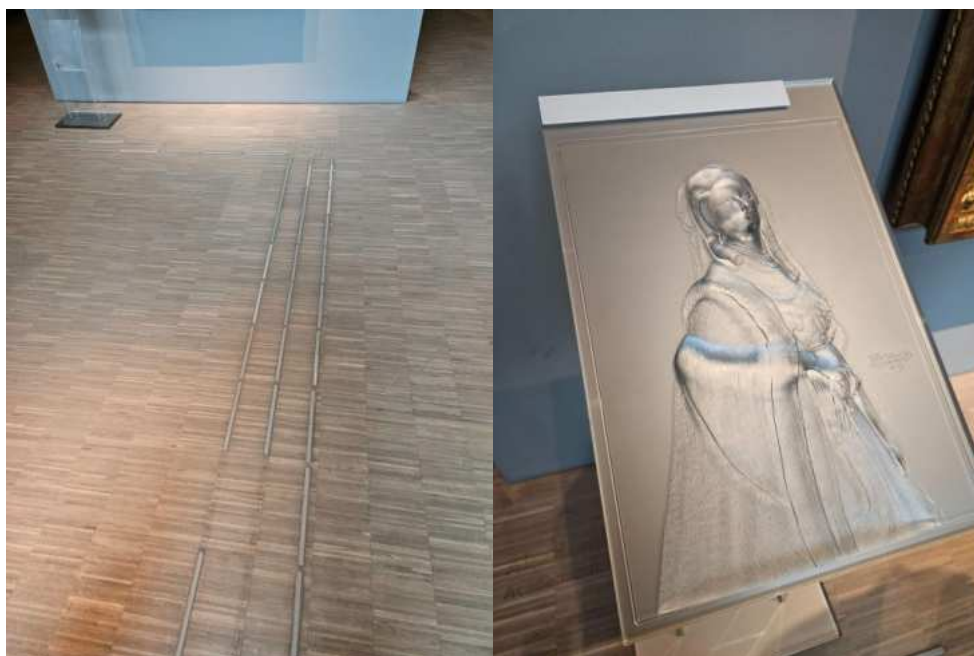
- **Galeria polskiej sztuki nowoczesnej 1800-1945**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 17 listopada 2021 r. Sfinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Narracja wystawy to postępujące po sobie, uzupełniające się lub kontrastujące zagadnienia, takie jak: klasycyzm, romantyzm, realizm,

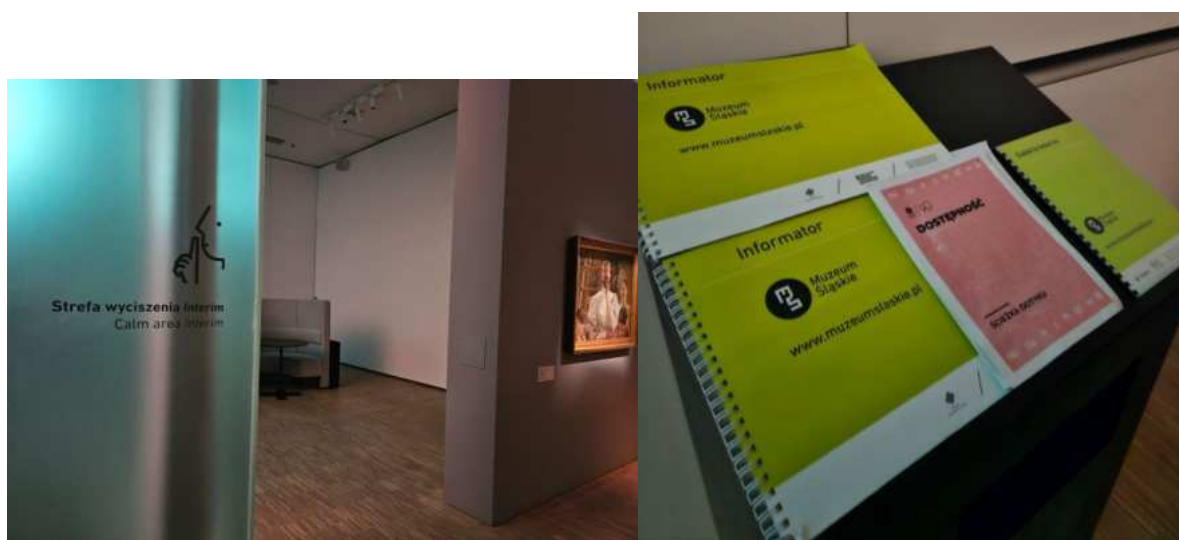
impresjonizm, symbolizm, młodopolska nastrojowość, etnofilia i ekspresyjność. Odwiedzający mogą zwiedzać wystawę według własnego klucza, nie ma wyznaczonej ścieżki zwiedzania wystawy.

Na wystawie na uwagę zasługują wyznaczone naziemne linie prowadzące dla osób niewidomych i niedowidzących, która prowadzi do większości eksponatów, przy których stoją ekspozytory z tyflografikami przedstawiającymi dzieła, które w górnej części zostały opisane tytułem i autorem w języku Braille'a.

W przestrzeni wystawy znajduje się również strefa wyciszenia, gdzie dostępne są opracowania w alfabecie Braille'a, w tym Informatory wyposażone w wypukłe plany budynków.

- **Na tropie Tomka**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 20 maja 2017 r. (aktualnie zamknięta ze względu na prace konserwatorskie). Wystawa jest zainspirowana przygodami i podróżami Tomka Wilmowskiego, bohatera powieści autorstwa Alfreda Szklarskiego.

- **Galeria plastyki nieprofesjonalnej**

W galerii przedstawione są obrazy i dzieła artystów, którzy nie uczyli się w szkołach artystycznych. Niektórzy pracowali w kopalni węgla albo w innych zakładach przemysłowych na Śląsku.

- **Światło historii. Górny Śląsk na przestrzeni dziejów**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 26 czerwca 2016 r. Wystawa historyczna, obrazująca zmiany zachodzące na Śląsku, od czasów najdawniejszych do przełomu ustrojowego 1989 roku. Zwiedzający wchodzi do symbolicznej kopalni Katowice, która pracowała w tym miejscu przez blisko 200 lat. Podążając szlakiem wytyczonym przez historię, zagadnienia i wydarzenia, które wpłynęły na dzisiejsze dzieje Górnego Śląska. Wystawa dostępna jest w języku polskim, angielskim i niemieckim.

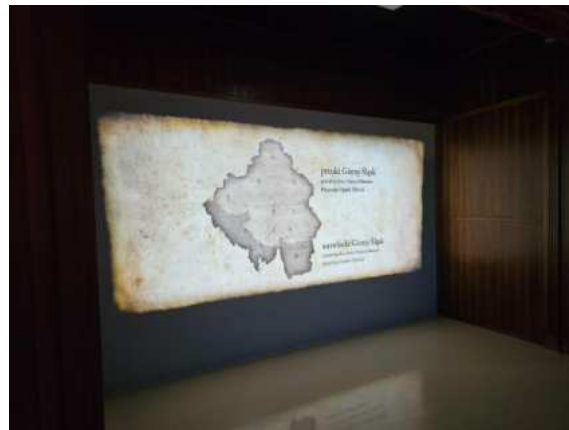

W przestrzeni wystawienniczej można korzystać z wielu ekranów dotykowych, przedstawiających kolejne etapy rozwoju i wydarzenia, które ukształtowały region. W pobliżu większości wymienionych ekranów dostępne są ulotki z ciekawostkami dotyczącymi regionu.

Wystawa wyposażona jest również w ekrany, na których prezentowane są krótkie filmy i prezentacje.

Na ścianach i ekspozytorach na wystawie zaaranżowano kolejne ekrany, które uzupełniają treści prezentowane na wystawie. Prezentowane są tam fotografie krajobrazów oraz mieszkańców Górnego Śląska.

Wystawę dopełniają prezentowane wywiady ze świadkami historii oraz nagrania archiwalne.

Na wystawie zainscenizowano również wnętrza, które składają się na opowieść o życiu nie tylko na Górnym Śląsku, ale w całej Polsce na przestrzeni lat.

Na wystawie dostępne są druki edukacyjne, które przedstawiają ciekawostki dotyczące Śląska. Pomagają w aktywnym zwiedzaniu oraz mogą stanowić pamiątkę z muzeum. Informacje na ulotkach dostępne są w języku polskim, angielskim i niemieckim.

W przestrzeniach wystawy umieszczono tyflografiki przybliżające wzory, dzieła sztuki czy nawet budowlę.

- **Galeria śląskiej sztuki sakralnej**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 20 grudnia 2015 r. W galerii przedstawiono rzeźby i obrazy religijne, które znajdowały się w kościołach na Śląsku. Zbiory Muzeum Śląskiego oraz eksponaty Muzeum Archidiecezjalnego w Katowicach, które w 2013 roku zostały przekazane placówce w charakterze długoterminowego depozytu. Kolekcja prezentuje skarby śląskiej rzeźby, malarstwa i rzemiosła artystycznego z czasów średniowiecza i epoki nowożytnej. Galeria śląskiej sztuki sakralnej obejmuje cztery wydzielone strefy, w których wyeksponowano ponad 120 obiektów z zakresu rzeźby, malarstwa i rzemiosła artystycznego, tworzących dwa zespoły stylistyczne: późnogotycki i renesansowo-barokowy, a także zabytki pochodzące z okresu od końca XIV do końca XVIII wieku. Ekspozycję uzupełniają multimedialne prezentacje wybranych zagadnień tematycznych niemożliwych do bezpośredniego zademonstrowania w warunkach muzealnych.

WYSTAWY CZASOWE

Aktualne:

- **Toshihiro Hamano. Beauty of Japan – Tradition and Modernity**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 6.12.2024 r. do 9.03.2025 r. Sfinansowana w ramach Krajowego Planu Odbudowy oraz środków miasta Katowice. Wystawa prezentuje dzieła współczesnej sztuki japońskiej, ale także tworzy przestrzeń dla międzykulturowego dialogu między Wschodem a Zachodem, między tradycją a nowoczesnością.

Wystawie towarzyszy publikacja w formie elektronicznej do pobrania na stronie internetowej muzeum oraz w samej instytucji można znaleźć broszurę w języku polskim i angielskim z opisem wystawy i prezentowanymi dziełami.

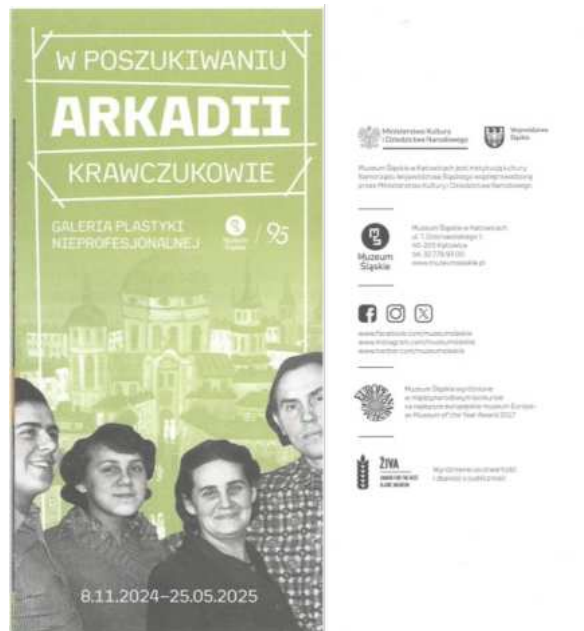

- **W poszukiwaniu Arkadii. Krawczukowie**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 8.11.2024 do 25.05.2025 r. Wystawa na przykładzie dzieł Bronisława Krawczuka i jego bliskich opowiada losach ekspatriantów, trudzie odnalezienia się w nowej rzeczywistości, niespełnionych nadziejach i poszukiwaniu szczęścia.

W instytucji można znaleźć broszurę informacyjną w języku polskim i angielskim z opisem wystawy, prezentowanymi dziełami i sylwetkami autorów.

- **PINK BOT. Paweł Orłowski**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 26.10.2024 r. do 30.03.2025 r. Instalacja autorstwa Pawła Orłowskiego, obejmuje sześć monumentalnych, trzyipółmetrowych rzeźb, przywołujących skojarzenia z umięśnionymi superbohaterami, lecz w monochromatycznym różowym kolorze, który popkulturowo kojarzy się z kobiecością.

W instytucji można znaleźć broszurę informacyjną w języku polskim i angielskim z opisem wystawy.

- **12. Triennale Grafiki Polskiej**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 26.10.2024 r. do 2.03.2025 r. Celem Triennale jest rozwijanie inwencji, twórczej kreatywności i aktywności absolwentów wyższych uczelni artystycznych oraz profesjonalnych twórców wykorzystujących graficzny warsztat w swojej twórczości artystycznej. 12. edycja Triennale Grafiki Polskiej odbywa się w ramach Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024.

- **Bastion. Artyści ukraińscy o wojnie**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 4.10.2024 r. do 29.06.2025 r. Wystawa powstała z zamiarem unaocznienia artystycznego świadectwa aktualnych wydarzeń w Ukrainie w kontekście historycznych zawirowań w dziejach tego narodu. Jednym z wydarzeń towarzyszących wystawie jest ekspozycja „**Passiones. Cykl ikon na skrzyniach po amunicji Soni Atlantovej i Oleksandra Klymenki**”.

W instytucji można znaleźć broszurę w języku polskim, angielskim i ukraińskim z opisem wystawy.

- **Janina, Henryk, Anna. Ludzie i porcelana**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 6.09.2024 r. do 12.01.2025 r. Wystawa jest próbą opowiedzenia, przy pomocy dwóch ogniw – porcelany i wypowiedzi byłych pracowników fabryki, o Zakładach Porcelany „Bogucice” w Katowicach jako miejscu łączącym historię przemysłu z pięknem sztuki użytkowej.

W instytucji można znaleźć broszurę informacyjną w języku polskim i angielskim z opisem wystawy.

- **Światło i Mrok. Teatr Leszka Mądzika**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 21.06.2024 r. do 22.09.2025 r. Leszek Mądzik jest reżyserem, fotografem, plakacistą, twórcą autorskiego modelu przestrzeni teatralnej. W retrospektywnej ekspozycji widzowie mogą odnaleźć komentarz mistrza wobec własnych osiągnięć artystycznych, a także doświadczyć bodźców stanowiących źródło formy i treści jego sztuki.

W instytucji można znaleźć broszurę informacyjną w języku polskim i angielskim z plakatem wystawy i jej opisem.

- **Strefa Otwarta / Ekspozycja „Prędkość uciezki”**

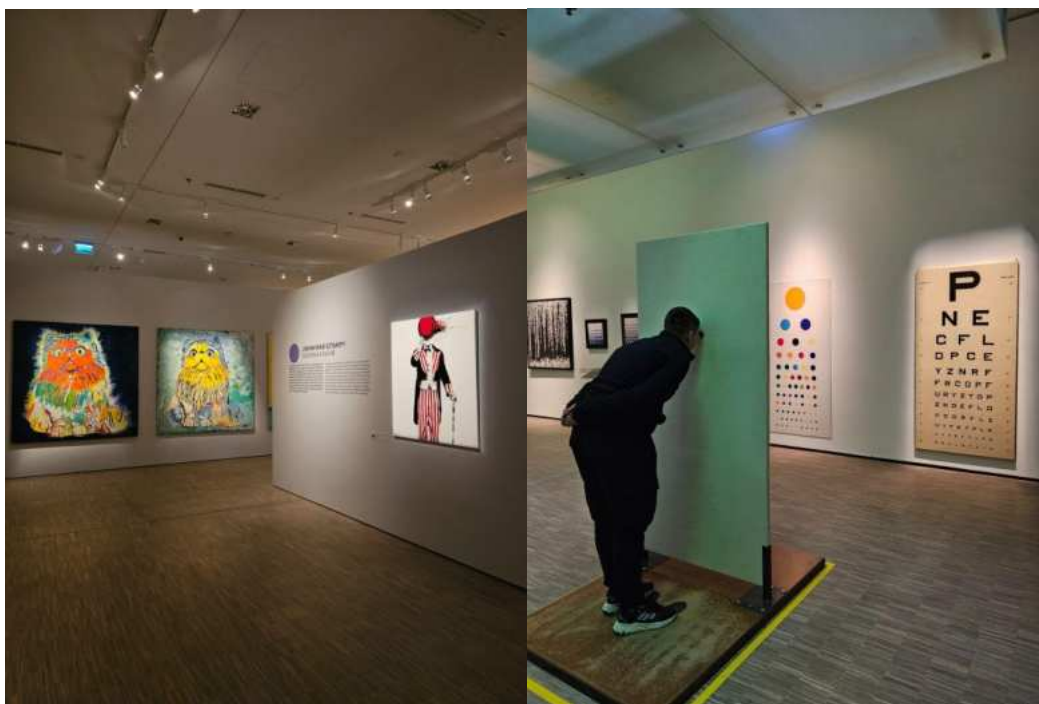
Wystawa dostępna dla zwiedzających od 28.06.2024 r. Strefa Otwarta to przestrzeń ekspozycyjna udostępniona studentom kierunków artystycznych i projektowych regionu śląskiego. *Prędkość uciezki* – pierwsza wystawa w Strefie Otwartej prezentująca fotografie osób studiujących w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Prace można oglądać w gablotach przy drodze dojazdowej na parking naziemny Muzeum Śląskiego.

- **Lech Majewski „POLANA”**

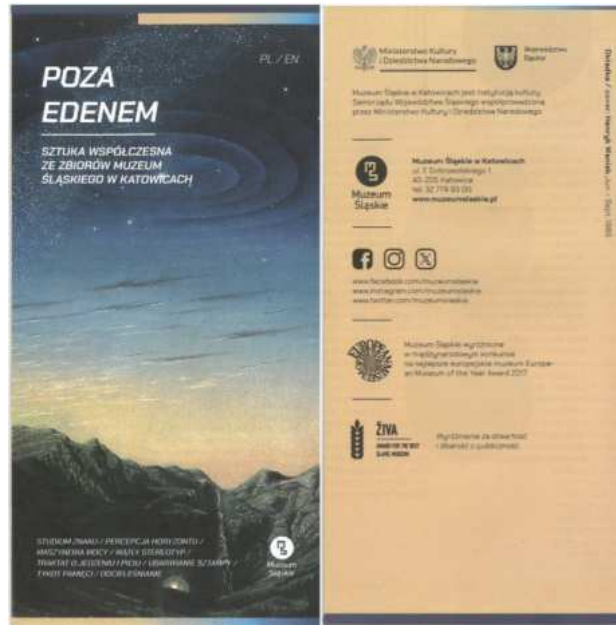
Wystawa dostępna dla zwiedzających od 23.03.2024 r. do 6.01.2025 r. Instalacja site-specific składająca się z dwóch wideoartów oraz specjalnie zaaranżowanej przestrzeni. To dyptyk składający się z dwu niezależnych opowieści o skrajnie odmiennej dynamice i estetyce.

- **Poza Edenem. Sztuka współczesna ze zbiorów Muzeum Śląskiego w Katowicach**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 01.2022 r. do 12.2024 r. Struktura wystawy zasadza się na ośmiu sekcjach problemowych tj.: STUDIUM ZNAKU, PERCEPCJA HORYZONTU, MASZYNERIA MOCY, WĄTŁY STEREOTYP. Na wystawie prezentowane są prace takich artystów jak: Judyta Bernaś, Urszula Broll, Stanisław Dróżdź, Zbylut Grzywacz, Władysław Hasior, Zbigniew Libera, Natalia LL, Grupa Luxus, Lech Majewski, Grupa Monstfur, Igor Neubauer czy Józef Robakowski.

W instytucji można znaleźć broszurę informacyjną w języku polskim i angielskim z opisem wystawy i prezentowanych sekcji problemowych prezentowanych na wystawie.

Archiwalne:

Muzeum rok do roku organizuje wiele wystaw czasowych miejscowych i zamiejscowych. Poniżej kilka wybranych działań na przestrzeni ostatnich 3 lat. Wybrane ekspozycje mogą pochwalić się wyjątkowymi obiektami, osiągnięciami, interaktywnością czy też tematyką.

- **Małe arcydzieła. Europejska grafika dawna**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 2.08.2024 r. do 10.11.2024 r. Wystawa prezentowała niesłychane bogactwo grafiki artystycznej tworzonej na przestrzeni kilku wieków. Prezentowane były dzieła nie tylko polskich artystów, ale również wybitnych twórców europejskich takich jak Rembrandt, Giovanni Battista Piranesi, Albrecht Dürer, David Teniers, Jacques Callot, Bernard Picart i wielu innych.

- **Fotoplastykon - Paryż Chopina**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 20.12.2023 r. do 4.08.2024 r. Fotografie wykonane przez Édouarda Denisa Baldusa i Alberta Mansuya przenosiły zwiedzających za pośrednictwem techniki stereoskopii do dziewiętnastowiecznego Paryża, pozwalając poczuć atmosferę miasta wybranego przez jednego z najwybitniejszych polskich artystów.

- **Spojrzenie z góry. Archiwum Wandy Rutkiewicz**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 16.11.2023 r. do 23.06.2024 r. Wystawa prezentowała nigdy niepublikowane fotografie prywatne, wykonane na własny użytek, pejzażowe, często ukazujące zmienność warunków panujących w górach wysokich – zamiecie, lawiny, burze śnieżne. Oprócz zdjęć, zaprezentowano również pamiątki i rzeczy związane z Wandą Rutkiewicz oraz krótki dokument audiowizualny, który specjalnie dla Muzeum

Śląskiego zrealizowała Eliza Kubarska, alpinistka, podróżniczka, artystka rzeźbiarka, której filmy były wielokrotnie nagradzane w Polsce i za granicą na festiwalach filmowych i przeglądach filmowych o tematyce górskiej.

- **Głusza**

Wystawa dostępna dla zwiedzających od 24.06.2022 r. do 4.06.2023 r. „Głusza” to projekt, którego częścią jest wystawa stworzona przez słyszących i Głuchych kuratorów, dzięki czemu daje szansę zapoznania się z wizją świata zbudowaną na znakach i obrazach. Wystawa opowiadała o tym, w jaki sposób język wpływa na nasze postrzeganie rzeczywistości, przybliża mało znaną, ale fascynującą kulturę i sztukę Głuchych. Wystawę można było zwiedzać w języku polskim, angielskim, polskim języku migowym, International Sign. Dzięki dodatkowym ułatwieniom wystawa była dostępna również dla osób niewidomych, w spektrum autyzmu, porozumiewającym się w języku ukraińskim.

Wystawie towarzyszy publikacja, która jest pierwszym wydawnictwem, którego teksty popularnonaukowe dostępne są w wersjach migowych i wersji papierowej.

OFERTA EDUKACYJNA

Oferta edukacyjna placówki obejmuje obecnie:

Program do wystaw czasowych i stałych na zamówienie dla grup zorganizowanych: lekcje muzealne i warsztaty; oprowadzania kuratorskie do wystaw stałych i czasowych oraz oprowadzanie różnymi ścieżkami zwiedzania “Rajza po Muzeum, czyli wystawy stałe w pigułce”, “Byzuch u Ferdynanda, czyli industrialny spacer po Muzeum Śląskim”, “Skond my som? Czyli historia i kultura Górnego Śląska w pigułce” oraz “Duchy kopalni, czyli opowieść o śląskich strachach i dziwach”.

W ramach warsztatów, spotkań i wydarzeń cyklicznych dla osób indywidualnych instytucja proponuje:

- weekendowe oprowadzania z przewodnikiem o stałych godzinach:
  - oprowadzania kuratorskie po wybranych wystawach stałych i czasowych (piątek),
  - Rajza po Muzeum, czyli wystawy stałe w pigułce, gdzie podczas zwiedzania prezentowane są najważniejsze dzieła ze zbiorów Muzeum Śląskiego (sobota, niedziela),

- Byzuch u Ferdynanda, czyli industrialny spacer po Muzeum Śląskim, podczas spaceru prezentowane jest funkcjonowanie kopalni w czasach świetności, a także to jaki miała ona wpływ na otaczające miasto (sobota, niedziela).
- Sztuka na start - cykl zajęć dla dzieci 6-9 lat. Spotkanie na różnych wystawach muzealnych zakończone warsztatem plastycznym.
- Młoda pracownia. W warsztacie grafika - cykl dla dzieci 10-15 lat. Spotkanie przedstawiające różne techniki plastyczne, połączone z warsztatem plastycznym.
- Prawdy i mity o kulturze Głuchych - wykłady dla dorosłych i młodzieży słyszących i niesłyszących. Zajęcia tłumaczone na PJM.
- Artyści po godzinach - cykl zajęć warsztatowych dla dorosłych. Warsztaty z różnych technik plastycznych. Zajęcia tłumaczone na PJM.
- Muzealny Uniwersytet Seniora. Orowadzania i warsztaty nawiązujące do wystaw stałych i czasowych muzeum.
- I kropka. Punkt, linia, płaszczyzna - zajęcia ruchowo-plastyczne dla dzieci 6-10 lat, przyjazne również dla dzieci wysoko wrażliwych. Zajęcia mają charakter aktywizujący dzieci i opiekunów. Prowadzone w kameralnych grupach z wykorzystaniem ruchu, zabawy malarskiej.
- Motywy znane i lubiane - wykłady dla Głuchych. Cykl spotkań adresowanych do osób niesłyszących i słyszących. Prelekcje przybliżają postacie i motywy osadzone w kulturze. Wykłady prowadzone w PJM, nie są tłumaczone na język mówiony.
- Joga - relaks ze sztuką. Spotkania łączące jogę i sztukę.

Organizowane są również niecykliczne, jednorazowe koncerty, spektakle czy spotkania.

INNE PRZESTRZENIE

Goście mogą korzystać z 13 sal konferencyjno-edukacyjnych, różnej wielkości. W przestrzeniach muzeum ulokowano sale edukacyjne, bibliotekę z czytelnią, audytorium na ponad 320 miejsc oraz kącik edukacyjny dla dzieci. Dostępna jest również restauracja oraz sklep muzealny. Odwiedzający mogą także skorzystać z tarasu wieży widokowej o wysokości 40 metrów.

DOSTĘPNOŚĆ instytucji i prowadzonych działań

Muzeum Śląskie od wielu lat stara się likwidować bariery, dostosowując budynki muzeum, przygotowując ofertę i przedsięwzięcia z myślą o różnorodnych potrzebach. Do instytucji odjeżdża z dworca kolejowego i autobusowego niskopodłogowy autobus. W głębi przystanku

znajduje się winda, którą można się dostać na poziom terenu muzeum. Budynek główny jest oznakowany szyldem i znajduje się częściowo pod ziemią. Do kas, wystaw i sklepu muzealnego, prowadzi winda oraz schody. Inne zabudowania na terenie Muzeum, to budynki pokopalniane przystosowane do celów wystawienniczych. Niektóre trasy łączące poszczególne budynki mają niewielkie nachylenie. W budynku głównym oraz administracyjnym, a także na zewnątrz znajdują się naziemne linie prowadzące. W budynku głównym i administracyjnym na każdym piętrze są toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W pobliżu kas na życzenie dostępne są dwa wózki oraz słuchawki wygłuszające. W budynku holu centralnego jest pokój opieki nad dzieckiem, a w całej przestrzeni wystaw są miejsca siedzące. Do wszystkich budynków można wejść z psem asystującym i psem przewodnikiem.

Dla osób niewidomych i słabowidzących instytucja przygotowała nagrania audiodyskrypcji wybranych dzieł sztuki, które są dostępne bezpłatnie na urządzeniach przenośnych w kasach oraz na stronie internetowej. Również po wcześniejszym umówieniu mailowym lub w kasie muzeum w obecności asystenta ekspozycji wybrane rzeźby i instalacje na wystawach udostępnione są do dotykania. Osoby niewidome mogą korzystać z dostępnych ścieżek dotyku, oprowadzania z audiodyskrypcją, warsztatów i innych wydarzeń programowych skierowanych do ich potrzeb. Osoby z niepełnosprawnościami w ramach biletu upoważniającego do zwiedzania muzeum mogą skorzystać z oferty przewodnickiej bezpłatnie po wcześniejszej rezerwacji. Czytelnia instytucji wyposażona jest w lupę elektroniczną oraz urządzenie lektorskie, dzięki któremu niemal wszystkie pozycje z Biblioteki są dostępne w wersji dźwiękowej. Również jedno ze stanowisk komputerowych zostało wyposażone w kontrastową klawiaturę z powiększonym liternictwem. Stanowiska kasowe, recepcja oraz audytorium są wyposażone w pętlę indukcyjną. Wszystkie wernisaże są tłumaczone na Polski Język Migowy. Natomiast pracownicy muzeum stale szkolą się w zakresie komunikacji w PJM na różnych poziomach. W każdą środę w godzinach 17.00–20.00 obowiązują ciche godziny zwiedzania. Muzeum organizuje również zajęcia i wydarzenia dla dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami ruchowymi, intelektualnymi, wzrokowymi i słuchowymi.

- Orowadzania dostępne:

- Byzuch u Ferdynanda, czyli industrialny spacer po Muzeum Śląskim – oprowadzanie po terenie zewnętrznym oraz prezentacja wybranych budynków muzeum dostosowane do potrzeb osób niewidomych.

- Osoby z niepełnosprawnościami w ramach biletu upoważniającego do zwiedzania mogą skorzystać z oferty przewodnickiej bezpłatnie po wcześniejszej rezerwacji.
- Orowadzanie i warsztaty w Polskim Języku Migowym, są dostępne po wcześniejszym umówieniu mailowym czy telefonicznym.

STRONA INTERNETOWA

Strona internetowa wyposażona jest w intuicyjne menu, które przekierowuje nas do zakładek: aktualności, kalendarz wydarzeń, dla zwiedzających, projekty oraz o muzeum. Każda z tych zakładek podzielona jest na kolejne podstrony. Udostępniona jest również możliwość zmiany języka strony na angielski i niemiecki oraz wyszukiwania konkretnych fraz. Możliwość zmiany kontrastu na stronie oraz wielkości czcionki.

Strona umożliwia także zakup biletów wstępu do muzeum oraz na konkretne wydarzenia organizowane w instytucji. Poprzez stronę internetową muzeum można przenieść się także do sklepu online instytucji, gdzie można zakupić wydawnictwa i pamiątki z muzeum. Informacje zaprezentowane są w przejrzysty sposób z dodatkowym opisem aktywności zawartym przy każdym wydarzeniu. W zakładce *Dla zwiedzającego* i dalej *Wystawy* udostępniono wyczerpujące opisy wystaw stałych, czasowych, zamiejscowych oraz archiwalnych. Niektóre z prezentowanych wystaw uzupełnione są w katalogi w formie elektronicznej czy materiały audio i wideo.

W zakładce *Dla zwiedzających* i kolejno *Muzeum dostępne* zawarto wszystkie informacje dotyczące dostosowań muzeum, wystaw i wydarzeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Strona częściowo spełnia wymagania dot. dostępności cyfrowej (dokumenty cyfrowe w różnych formatach nie są w pełni dostępne). Udostępnione są również informacje dot. dostępności architektonicznej oraz bezpośredni kontakt do koordynatorki ds. dostępności w muzeum.